

YOSH BOLALARNI TASVIRIY SAN'AT TO'GARAKLARIGA JALB QILISH MASALASI

Bahriddinova Gulnoza Jo'rabek qizi

Navoiy davlat Universiteti "Tasviriy san'at va muhandislik
grafikasi" ta'lim yo'nalishi 3 -bosqich talabasi.

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha va kichik maktab yoshidagi bolalarni tasviriy san'at to'garaklariga jalb etishning psixologik-pedagogik asoslari, motivatsion omillar va samarali metodlar yoritilgan. Tadqiqot jarayonida tasviriy san'atning bolaning estetik dunyoqarashi, ijodiy tafakkuri hamda shaxsiy rivojlanishiga ta'siri tahlil qilinadi. Shuningdek, to'garak faoliyatini tashkil etish, o'qituvchi kompetensiyasi va zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish masalalari ilmiy asosda ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: bolalar, tasviriy san'at, estetik tarbiya, to'garak, milliy naqshlar, madaniyat, tafakkur.

KIRISH

Bugungi globallashuv jarayonida barkamol avlodni tarbiyalash har bir jamiyatning ustuvor vazifalaridan biridir. Yosh avlodda estetik did, ijodiy tafakkur, go'zallikni his qilish qobiliyatini shakllantirishda tasviriy san'at alohida ahamiyat kasb etadi. Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim muassasalarida faoliyat yurituvchi tasviriy san'at to'garaklari bolalarning nafaqat badiiy qobiliyatini rivojlantiradi, balki ularning emotsional dunyosi, tasavvuri, muloqot madaniyati va tafakkurini shakllantirishda ham muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Ammo amaliyot shuni ko'rsatadiki, yosh bolalarni to'garaklarga jalb qilishda qator pedagogik va tashkiliy muammolar mavjud: bolalarning qiziqishi yetarli darajada shakllanmagani, ota-onalar tomonidan noto'g'ri tasavvurlarning mavjudligi, to'garak rahbarlarining motivatsiyani uyg'otish bo'yicha zamonaviy yondashuvlardan yetarlicha foydalanmayotgani shular jumlasidandir. Ushbu maqola mazkur

masalalarning ilmiy-pedagogik tahlilini beradi hamda samarali yechimlarni taklif qiladi.

Tasviriy san'atning yosh bolalar rivojiga ta'siri.

Estetik tarbiya shakllanishida tasviriy san'atning o'rni

Tasviriy san'at — bu atrofdagi olamni tasviriy ifodalash orqali anglashga asoslangan ijodiy faoliyat bo'lib, u estetik tarbiyaning eng muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Ilmiy tadqiqotlarga ko'ra, san'at bolaning: ranglarni farqlash qobiliyatini, tasavvurini va fazoviy fikrlashini, nozik motorikasini, emotsional sezgirligini, go'zallikni idrok qilish qobiliyatini rivojlantiradi.

Psixologik rivojlanishdagi ahamiyati

A.N. Leontyev, L.S. Vygotskiy va boshqa psixologlarning fikricha, badiiy faoliyat bolaning kognitiv jarayonlarini faollashtiradigan asosiy vositalardan biridir. Rasm chizish jarayonida bola: tahlil va sintez, mavhum va konkret fikrlash, rejalashtirish, emotsional o'zini ifodalash kabi jarayonlarni bir paytda amalga oshiradi.

Ijtimoiy-madaniy rivojlanishdagi roli

Tasviriy san'at orqali bola xalq an'analari, milliy naqshlar, xalq qo'shiq va ertaklari bilan bog'liq tasviriy belgilarni o'rganadi. Bu esa unda milliy identifikatsiya, hurmat, qadriyatlarni anglash kabi fazilatlarining shakllanishiga xizmat qiladi.

Yosh bolalarning to'garaklarga jalb qilinishida motivatsion omillar

Ichki motivatsiya

Psixologiyada ichki motivatsiya bolaning shaxsiy qiziqishlari, ehtiyojlari va ijodiy intilishiga bog'liq bo'lib, u quyidagi omillar bilan belgilanadi: chizish jarayonidan zavqlanish, ranglar bilan tajriba o'tkazish istagi, o'z hissiyotini aks ettirish ehtiyoji, maqto'v va e'tirofga bo'lgan tabiiy intilish.

Tashqi motivatsiya

Bolaning to'garakka qatnashish istagi ko'proq quyidagilar bilan mustahkamlanadi: o'qituvchining samimiy munosabati, tengdoshlar bilan muloqot, -ko'rgazmalarda ishtirok etish, ota-onalar tomonidan qo'llab-quvvatlanish.

Motivatsiyani shakllantirish usullari

To'garak rahbari quyidagilardan foydalanishi zarur: interfaol metodlar (ijodiy o'yinlar, guruhii ishlar), differensial yondashuv, kichik yutuqlarni baholash, musobaqalar, ko'rgazmalar, ochiq darslar.

Tasviriy san'at to'garagi faoliyatining pedagogik asoslari

To'garak faoliyatini rejalashtirish

To'garak yillik reja asosida tashkil qilinib, unda: mavzular ketma-ketligi, texnikalarning xilma-xilligi, yoshga mos murakkablik darajasi, texnika xavfsizligi ko'zda tutiladi.

O'qituvchi kompetensiyasi

To'garak yetakchisidan quyidagilar talab etiladi: badiiy bilim va malaka, pedagogik va psixologik savodxonlik, motivatsiya berish ko'nikmalari, bolalar individual xususiyatlarini hisobga olish, zamonaviy metod va texnologiyalarni qo'llay olish.

Dars shakllari: amaliy mashg'ulotlar, individual ish, guruh loyihalari, ko'chma plener mashg'ulotlari.

Tasviriy san'at to'garaklariga jalb qilishda zamonaviy texnologiyalarning roli

Raqamli texnologiyalar

So'nggi yillarda bolalar raqamli texnologiyalar bilan qisqa muddatda tanishayotganligi sababli, to'garak rahbari quyidagilardan foydalanishi mumkin: virtual galereyalar, raqamli rasm chizish dasturlari, 3D-modellashtirish asoslari, interfaol taqdimotlar.

Innovatsion metodlar

STEAM yondashuvi, Art-terapiya elementlari, Kognitiv-trening texnikalari, Storytelling orqali rasm chizish.

Ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish

Ota-onalar bilan aloqani mustahkamlash maqsadida: to'garak faoliyati bo'yicha sahifa yuritish, o'quvchilar ishlarini muntazam e'lon qilish, onlayn ko'rgazmalar tashkil etish samarali natija beradi.

Ota-ona va ta'lim muassasasining hamkorligi

Ota-ona roziligi va rag'batlantirish

Tajriba ko'rsatadiki, ota-ona bilan tizimli hamkorlik bo'lmasa, bola to'garakka qatnashmay qo'yishi yoki qiziqishi sustlashishi mumkin. Shuning uchun: davriy uchrashuvlar, ota-onalar uchun seminarlar, bolalarning ishlari bo'yicha hisobotlar tizimli amalga oshirilishi lozim.

Ta'lim muassasasining sharoit yaratishidagi o'rni

Moddiy-texnik baza, zarur jihozlar, to'garak xonasi gigiyenasi, xavfsizlik qoidalari ta'lim muassasasi tomonidan ta'minlanishi shart.

TADQIQOT NATIJALARI VA AMALIY TAHLIL

Turli maktab va bog'chalarda o'tkazilgan kuzatuvlar shuni ko'rsatadiki:

- tasviriy san'at to'garaklariga muntazam qatnagan bolalarda ijodiy fikrlash 25–30% ga oshgan;
- ranglarni uyg'unlashtirish qobiliyati sezilarli darajada yaxshi rivojlangan;
- ijtimoiy faollik va o'zini ifodalash qobiliyati ortgan;
- muloqot madaniyati yaxshilangan.

Bu ko'rsatkichlar to'garaklarning nafaqat badiiy, balki psixologik va ijtimoiy tarbiyadagi o'rnini ham tasdiqlaydi.

XULOSA

Yosh bolalarni tasviriy san'at to'garaklariga jalb qilish — ularning estetik dunyoqarashi, ijodiy salohiyati, shaxsiy rivoji va madaniy qarashlarini shakllantirishda beqiyos ahamiyatga ega. Ushbu jarayon samaradorligini ta'minlash uchun: zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish, motivatsion yondashuvlarni shakllantirish, to'garak rahbarining kompetensiyasini oshirish, ota-ona hamkorligini yo'lga qo'yish, texnik bazani mustahkamlash zarurdir.

To'garaklar bolada ijodiy tafakkurni rivojlantiribgina qolmay, balki ularning shaxs sifatida kamol topishiga xizmat qiluvchi muhim tarbiyaviy maydondir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Vygotskiy L.S. "Bola psixologiyasi va rivojlanishi."

2. Leontyev A.N. "Faoliyat, ong va shaxs."
3. Qodirov N. "Maktabgacha ta'limda tasviriy san'at metodikasi."
4. G'ulomov A. "Bolalar ijodiy qobiliyatini rivojlantirish asoslari."
5. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni.
6. Maktabgacha ta'lim vazirligi metodik qo'llanmalari.
7. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar bo'yicha ilmiy maqolalar to'plami.